

Opredelitev branja

1. Poudarjajo proces dekodiranja ali prepoznavanja tiskanih ali pisanih simbolov.

Branje je percipiranje vrstnega reda črk in njihove sinteze s tem, da se bralec dalj časa zadrži na elementih besed, na njihovem položaju v prostoru, na obliki in velikosti črk.

2. Branje je proces razumevanja
(poudarjajo semantično plat
bralnega razumevanja).

Branje je psiholinvistični proces, pri katerem bralci po svojih najboljših močeh rekonstruirajo sporočila, ki so podana v pisni ali grafični obliki.

3. Integracija obeh spoznavnih dimenzij pri branju (dekodiranje in razumevanje).

Branje je v prvi vrsti proces dekodiranja besed, ki je odvisen od povezave novih besed s pojmi iz bralčevega spomina. V drugi fazi pa gre za proces razumevanja sporočila besedila.

4. Branje je večstopenjski proces,
v katerem sodelujejo različne
sposobnosti.

Razlike v definicijah:

- ker avtorji pri branju poudarjajo različne procese,
- eni poudarjajo proces zaznavanja, drugi proces pomenskega dekodiranja pojmov in tretji zaporednost posameznih operacij pri branju.

Bralne razvojne stopnje

1. Grayeve bralne stopnje
2. Bralne stopnje J. Chall
3. Razvojna teorija U. Frith

Grayeve bralne stopnje

1. *Priprava na branje* (predš. obd., 1. in zač. 2. raz.)

Razvijajo sposobnost pripovedovanja in govornega razumevanja, bogatijo besedišče in interes za branje.

Cilj: natančna in pravilna izgovorjava, vidno in slušno razločevanje.

2. Začetno obdobje bralnega pouka (2. raz.)

- razvijajo interes za branje, sposobnost branja in pomnjenja enostavnih besedil;
- spodbujamo njihovo željo po samostojnem in neodvisnem branju.

3. Razvijanje bralnih spretnosti in sposobnosti (3. in 4. raz.)

Hiter napredek bralnih spretnosti in sposobnosti.

4. *Razvijanje pomembnih brainin spretnosti in strategij (od 4. do 6. raz.)*

Razširitev branja na vse zvrsti besedil.

5. *Obdobje žlahtnega branja* (3. triada in naprej)

Učinkovito branje in učenje iz različnih besedil.

Bralne stopnje J. Chall

0. *Predbralno obdobje* (od rojstva do 6. leta)

V okolju kopičijo znanje o govorjenem in pisnem jeziku, znanje o črkah, besedah in knjigah.

1. *Obdobje začetnega branja* (6, 7 let)

Vzpostavijo asociativno zvezo med glasom in črko.
Razvijejo sposobnost vidnega in (delno) slušnega
razločevanja.

Tri faze br. razvoja: v 1. fazi je bralec bolj pozoren na
pomen kot na obliko, v 2. na grafično podobo in v
3. fazi tekoče in natančno bere.

2. *Utrjevanje spretnosti branja (7, 8 let)*

- utrjevanje bralne tehnike (avtomatizacija),
- hitrost in natančnost branja – boljše razumevanje.

3. *Branje za učenje* (od 9. do 14. leta)

- z branjem pridobiva znanje in nove informacije,
- branje postane temeljno sredstvo za pridobivanje znanja.

4. *Večstranski pogled na prebrano* (od 16. do 18. leta)

- Vzpostavitev odnosov in stališč.
- Bralec je sposoben sprejemati, presoјati in vrednotiti besedilo z več zornih kotov.
- Zavedati se začne lastnih dejavnosti med branjem.

5. *Konstrukcija in rekonstrukcija* (od 18. leta naprej)

- Oblikovanje pogleda na svet.
- Višji miselni procesi: analiza, sinteza in vrednotenje.
- Selektivno branje.

Razvojna teorija U. Frith

1. *Slikopisna ali logografska strategija:*

- temelji na celostnem prepoznavanju besed,
- otrok pozoren na izstopajoče grafične poteze.

2. Abecedna ali alfabetska strategija

- Omogoča razločevanje besed na grafeme in foneme ter sintezo glasov v besede.
- Abecedni princip pisnega jezika najbolje spoznava s pisanjem (poučevanje odločilnega pomena).
- Ta stopnja je počasna in manj učinkovita – branje mora avtomatizirati.

3. Pravopisna ali ortografska strategija

- takojšnje prepoznavanje delov besed (morfemov) in prepoznavanje pomena,
- hitro in učinkovito branje.